

HVAD VI BØR SIGE

TIL VORE BØRN

OM KJØNSLIVET

ET ORD TIL FORÆLDRE OG LÆRERE

AF

MATIAS SKARD

ALB. CAMMERMEYERS FORLAG

LARS SWANSTRØM

17001-38642

GUSTAF FRÖDINGS
BIBLIOTEK
VÄRMLANDS MUSEUM

HVAD VI BØR SIGE

TIL VORE BØRN

OM KJØNSLIVET

ET ORD TIL FORÆLDRE OG LÆRERE

AF

MATIAS SKARD

ALB. CAMMERMEYERS FORLAG

LARS SWANSTRØM

i blufærdighedens navn vil undslaa sig for livets alvorlige krav, der er det kun *snerperiet* som er ude, og smykker sig med falskt navn.

Hovedvanskeligheden er selvfolgelig frygten for, at den aabne meddeelse om kjønslivet skal være skadelig og farlig for barnet. Alle mennesker ved, at kjønsdriften er en vældig naturdrift, med en farlig evne til at tage herredømmet, dersom den ikke tilbørlig holdes under sedelig tugt, og at den særlig gjerne vil tage kjønslige forestillinger i sin tjeneste, forurense dem, eggens og øges ved dem. Saa kan da frygten for at meddele kjønslig kundskab være naturlig nok. Men her møder vi en omstændighed, som gjør, at vi netop ud fra dette synspunkt dobbelt maa ønske en *tidlig*, aaben meddeelse. Det er den omstændighed, at mennesket har en tid, da kjønsdriften endnu ikke er vaagnet, og altsaa ikke kan tage vor meddeelse i sin tjeneste.

Barnet er fra først af uden kjønsdrift. Denne kjendsgjerning maa vi lægge stor vekt paa. Den gjør, at barnet i den tid er ganske anderledes stillet end senere overfor kundskaben om kjønslivet. I hin tid ligger der ikke i barnet et lystent begjær, som graadig vil grieve talen om kjønslivet og omsætte den i sanseligt blod. Da modtager barnet den alvorlige meddeelse om menneskets tilblivelse, paa samme vis som kundskaben om blomsternes tilblivelse. Det modtager den med den «intellectuelle interesse», med videlystens glæde, og meddeelsen har ingen som helst tilbøielighed til at forurense sindet.

Har man prøvet det, saa véd man, at i hin tid er saadan kundskab fuldstændig ren for barnet, og gjør intet som helst skaar i dets kyske blufærdighed.

Denne alder er ligefrem som skabt for saadan meddeelse. Heri ligger et klart guddommeligt fingerpeg: *forsøm ikke denne gode tid*; den kommer aldrig igjen.

Men kunde ikke kjønskundskaben alligevel lede barnets sind saaledes ind paa dette omraade, at det i sit forestillingsliv kom til at sysle for tidlig og for meget med det, derved modnedes for raskt i den retning, og saaledes fik kjønsdriften for snart fremlokket? Nei; den rene og forstandige meddeelse tjener netop til at hindre den fantasiens eggelse og forurenselse som fremskynder kjønsdriften. Naar barnet i naturens orden bliver opmerksomt paa dette omraade, er vor hemmelighedsfuldhed den farlige frister, og vor aabne meddeelse den bedste støtte for barnets renhed

Naar barnet først undrer sig, og i stedet for klar besked møder dulghed, er det just at det lokkes til at sysle med det løndomsfulde. Faar det derimod uden alle kunster nøgtern, alvorlig kundskab, saa videlysten tilfredsstilles, falder interessen bort. Den som ikke har prøvet det, vil vanskelig kunne tænke sig, hvor lidet barnet bryr sig om sagen naar det uden videre har faaet fuld besked. Børn som ved sin første undren fik fuld kundskab om menneskets tilblivelse, kan glemme sagen saa helt

at de flere aar efter spørger op igjen i fuldstændig uvidenhed. Vi véd ogsaa fra os selv, hvorledes noget kan blive stort og interessant for os og optage os naar vi stræver med at finde rede paa det, mens det kan blive os noksaa lige-gyldigt, saa snart vi har faaet rede, saa det har mistet uopklarethedens interesse.

Fra alle sider seet kræver hensynet til barnets sedelige udvikling, at vi skal sky for-telsen og tale aabent til det om kjønslivet.

III

Naar skal vi saa tale? Paa det spørsmaal kan der visselig ikke gives noget bestemt, almen-gyldigt svar. Det vil falde forskjellig overfor de forskjellige børn efter deres eiendommelighed, og efter de forhold de lever under. Naar jeg i det følgende tilføier enkelte aldersangivelser, er disse derfor kun at opfatte som høist om-trentlige, som oplysning om alderstrin, paa hvilke vedkommende meddelelse har vist sig ublandet gavnlig inden min erfaringeskreds.

fbm

Imidlertid vil dog enkelte synspunkter have almen betydning ved afgjørelsen af tidsspørgs-maalet. I de første aar mangler jo barnet de intellektuelle forudsætninger for at bry sig om dette omraade. Men efter som det lægger mere og mere ind under sin erkjendelsesvirksomhed,

B

Hvad vi bør sige.

I

Naar jeg nu skal prøve at give uforbeholdent svar paa det praktiske hovedspørsmaal: hvad skal vi meddele barnet? har jeg fundet det bedst at give det i form af en undervisningsprøve. Selvfølgelig maa den opfattes og tillempes frit — baade i udtrykkene og i indholdets enkeltheder. Enhver maa skabe sig sin egen form; thi denne undervisning bør særlig være saa personlig og umiddelbar som muligt. Prøven indeholder da en omtrentlig gjengivelse af den grundlæggende undervisning jeg giver mine børn. Og den smule erfaring jeg hidtil har høstet, har Gud ske lov kun styrket min overtydning om at jeg her er paa ret vei.

Foreløbig vil jeg bemerke, at vistnok er det naturlige paa hele dette omraade, at faderen taler til sønnen, og moderen til datteren; men ud af min erfaring kan jeg tilføje, at dette ikke

*hjertet
rumdrommen
lyder
op
hovedet*

»Du husker vist en af dagene, jeg sagde dig at du ikke maatte fingre paa øjet eller gnide det; for saa kunde du blive syg i øjet. Du ved øjet taaler ikke meget. Men der er ogsaa andre dele af legemet som ikke taaler meget. Saaledes er det med kjønslemmet.^{*} Det maa du aldrig fingre paa, eller gnide eller klemme det paa nogen maade. Gjør du det, kan du med tiden faa en meget slem sygdom. Derfor maa du passe dig vel for sligt. Du ved vi bruger ikke at vise folk kjønsdelene; saaledes bør vi heller ikke tale om dem. Men naar der er noget sligt du vil have rede paa, kan du trygt komme til mig og spørge.»

Gjentagende bør dette indskjærpes og forklares ved passende leiligheder, f. eks. naar barnet rider paa trappens haandrev, lægger sig paa maven osv.

II

Imidlertid maa vi ogsaa gaa ind paa det som vedrører forplantelsen. Og her kan vi igjen trygt begynde tidlig, naar vi kun tager

* Til at begynde med maa man altid bruge de ord som barnet selv bruger for at betegne kjønsdelene; senere faar man lære det at forstaa de almindelige betegnelser,

med sit barn paa det grundlæggende punkt, vil nok efterhaanden kunne meddele hvad der videre trænges — baade som forberedelse til skolens undervisning i det sjette bud, saa barnet maa forstaa dens forskjellige ord og udtryk, og som forberedelse til den tid da kjønslivet træder i virksomhed hosbarnet. Der foreligger ogsaa skrifter, som kan yde hjælp i saa maade.

Men jeg maa endnu til slut slaa streg under hvad jeg før har udtalt, at hver enkelt mor og far maa danne sig sin egen fremgangsmaade og undervisningsform, som endog ofte kan blive dygtig· forskjellig for hvert enkelt af deres børn. Man maa nemlig aldrig glemme, at her er det afgjørende kun barnets forudsætninger og behov. Kun gjennem det inderlige fortrolighedsforhold til barnet vil vi kunne vinde klarhed i det enkelte tilfælde.

Gud give forældrene alvor til at tage dette arbeide op, og kjærlighedens visdom til at udføre det saaledes at det maa blive barnevordenen til rig velsignelse.
